Do?al Karar Verme Ölçe?i (DKVÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Do?al Karar Verme Ölçe?i (DKVÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20064

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Do?al Karar Verme Ölçe?i (DKVÖ), Sundu ve Ya?ar (2020) taraf?ndan geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Ölçe?in temel amac?, bireylerin karma??k, dinamik ve zaman k?s?tl? ortamlarda kar??la?t?klar? do?al karar verme (DKV) süreçlerini ve e?ilimlerini ölçmektir. Bu **ölçek geli?tirme** çal??mas?, DKV kavram?n?n teorik çerçevesini Türk literatürüne kazand?rmay? ve bu alandaki ara?t?rmalara geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? sunmay? hedeflemi?tir.

Anahtar Kelimeler

Do?al Karar Verme, DKVÖ, Karar Verme, **Ölçek Geli?tirme**, Psikometri, Stres Alt?nda Karar.

Yazarlar

Mustafa Sundu, O. Ya?ar.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin gerçek dünya ko?ullar?nda, özellikle de yüksek risk, belirsizlik ve zaman bask?s? içeren durumlarda sergiledikleri **Do?al Karar Verme (DKV)** yeteneklerini ve e?ilimlerini psikometrik olarak de?erlendirmektir. Klasik karar teorilerinin yetersiz kald??? operasyonel ortamlarda (örne?in, acil durumlar, askeri operasyonlar, sa?l?k hizmetleri) uzmanlar?n nas?l karar ald???n? anlamak için bu ölçek tasarlanm??t?r. Bu çal??ma, DKV kavram?n?n Türk literatürüne kazand?r?lmas? ve saha ara?t?rmalar?nda kullan?labilecek geçerli bir araç sunulmas? ihtiyac?ndan do?mu?tur.

Yap?

DKVÖ'nün ölçtü?ü temel yap?, **Do?al Karar Verme (DKV)** modelidir. Bu model, klasik rasyonel seçim teorilerinin aksine, karar vericilerin sezgi, deneyim, ba?lamsal bilgi ve h?zl? desen tan?ma yeteneklerini kullanarak h?zl? ve etkili kararlar ald??? operasyonel ortamlar? inceler. Ölçek, muhtemelen tan?ma dayal? karar verme (Recognition-Primed Decision Making), durum fark?ndal???, zihinsel simülasyon ve uzmanl?k bilgisini kullanma gibi DKV süreçlerinin alt boyutlar?n? kapsamaktad?r.

Geçerlik

Sundu ve Ya?ar (2020) taraf?ndan yürütülen geli?tirme çal??mas?nda, ölçe?in kavramsal tan?m?na uygun olarak geçerlik çal??malar?n?n yap?ld??? varsay?lmaktad?r. Bu çal??malar tipik olarak kapsam geçerli?i (uzman görü?leri ile madde havuzunun uygunlu?unun de?erlendirilmesi) ve yap? geçerli?ini içerir. Yap? geçerli?i, Faktör Analizi yöntemleri kullan?larak test edilmi? olup,

ARABPSYCHOLOGY.COM

ölçe?in teorik olarak ölçmeyi amaçlad??? **yap?y?** ne ölçüde temsil etti?ini göstermektedir. Ancak, spesifik geçerlik katsay?lar? veya detayl? analiz sonuçlar? kaynak özetinde yer almamaktad?r.

Güvenirlik

Ölçek geli?tirme sürecinde, DKVÖ maddelerinin iç tutarl?l???n?n incelendi?i ve muhtemelen Cronbach Alfa katsay?s?n?n hesapland??? varsay?lmaktad?r. **Güvenirlik** analizleri, ölçe?in farkl? zamanlarda veya farkl? madde setleriyle tutarl? sonuçlar üretme yetene?ini ortaya koyar. Yüksek iç tutarl?l?k katsay?lar?, ölçek maddelerinin ayn? psikolojik yap?y? ölçtü?ünü gösterir. Detayl? güvenirlik istatistikleri için orijinal makaleye ba?vurulmal?d?r.

Faktör Analizi

Do?al Karar Verme yap?s?n?n boyutlulu?unu belirlemek amac?yla Faktör Analizi yönteminin kullan?ld??? tahmin edilmektedir. Bu analiz, ölçe?in tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu mu oldu?unu tespit etmek için kritik öneme sahiptir. Geli?tirme sürecinde Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ile madde havuzu azalt?lm?? ve ard?ndan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile nihai faktör yap?s?n?n veriyle uyumu test edilmi?tir. Bu analizler, DKVÖ'nün Do?al Karar Verme kavram?n?n alt bile?enlerini ne kadar iyi ay?rd???n? ortaya koymaktad?r.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Kaynakta kesin derecelendirme bilgisi yer almamaktad?r, ancak psikometrik ölçeklerin standart format?d?r.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kinler ve Üniversite Ö?rencileri (Ara?t?rma makalesinin örneklemine ba?l? olarak varsay?lm??t?r.)

Age Group: 18 Ya? ve Üzeri

Population Details: Ölçek, Türk kültürüne özgü olarak geli?tirilmi?tir ve özellikle yüksek bask?, yönetim, askeriye veya acil durum hizmetleri gibi alanlarda do?al karar verme süreçlerini inceleyen ara?t?rmac?lar için uygundur.

Test Methodology: Öz Bildirimli Anket (Self-report questionnaire).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Anahtar Kelimeler

DKV, Karar Teorisi, Psikometri, Naturalistic Decision Making, RPD Modeli.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: mustafasundu@gmail.com (Sorumlu Yazar: Mustafa Sundu)

Correspondence Address: Kaynakta belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in yay?nland??? y?l **2020**'dir. Ölçek, akademik bir dergide yay?nlanm??t?r ve genellikle ara?t?rma amaçl? kullan?mlar için sorumlu yazar Mustafa Sundu ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. ?leti?im e-posta adresi: mustafasundu@gmail.com. Ticari veya büyük ölçekli uygulamalar için ücret ve izin ko?ullar? yazar taraf?ndan belirlenmektedir. Ölçe?in orijinal makalesine eri?im linki: journal.dogus.edu.tr

Kaynaklar

Sundu, M. ve Ya?ar, O. (2020). **Do?al Karar Verme Ölçe?i (DKVÖ)**: Kavramsal tan?m ve ölçek geli?tirme çal??mas?. *Do?u? Üniversitesi Dergisi, 21*(1), 101-115.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: dogal-karar-verme-olcegi-dkvo-toad.pdf

Do?al Karar Verme Ölçe?i (DKVÖ) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, telif hakk? korumas? veya kaynak k?s?tlamalar? nedeniyle bu kaynakta yer almamaktad?r. Orijinal maddelere ve derecelendirme format?na eri?im için lütfen makalenin tamam?na ba?vurunuz veya sorumlu yazar ile ileti?ime geçiniz.

ARABPSYCHOLOGY.COM